

Motion till riksdagen 2025/26:768

av Joakim Sandell m.fl. (S)

Principer kring användandet av militär till polisiära uppgifter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens grundprincip ska vara att militära styrkor inte används för polisiära uppgifter utöver vad som uttryckligen tillåts i lag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i lagstiftning och förordningar ska fastställa tydliga kriterier för när, och under vilka villkor, Försvarmakten får bistå Polismyndigheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska införa krav på transparens och offentlig rapportering när militärt stöd ges till polis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

En grundprincip i en demokratisk rättsstat är att polisens och militärens uppgifter hålls tydligt åtskilda. Polisen har till uppgift att upprätthålla lag och ordning i samhället, skydda medborgarnas rättigheter och agera med stöd i rättssäkerhetsprinciper. Militärens uppdrag är att skydda landet mot yttre hot och hantera krigssituationer. Om gränsen mellan dessa uppgifter suddas ut riskerar både rättssäkerheten och förtroendet för våra institutioner att skadas.

Under senare år har förslag om att i större utsträckning använda Försvarmakten för att bistå polisen i kampen mot gängbrottslighet, terrorism eller andra extraordinära situationer blivit allt vanligare. Dessa förslag speglar en allvarlig samhällsutveckling, men riskerar samtidigt att leda till en gradvis militarisering av samhällsproblemen och att principen om civil rättsstatlig kontroll urholkas.

Det finns redan lagstiftning om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning, som reglerar när militärt stöd får användas. Denna typ av stödinsatser är

hårt reglerade, just för att säkerställa proportionalitet och rättssäkerhet. Att utvidga militärens uppgifter i polisiära sammanhang utan tydliga regler skulle skapa osäkerhet kring ansvar, rättsligt skydd och medborgarnas trygghet.

Det är därför nödvändigt att regeringen tydliggör ramarna för militärt stöd till polisen. Det handlar om att fastställa klara kriterier för när sådant stöd kan ges, vem som beslutar om insatsen, vilka befogenheter som gäller och hur ansvarsfördelningen ser ut. Samtidigt måste krav på transparens och offentlig rapportering införas för att medborgarna ska kunna följa och granska hur militära resurser används i polisiära sammanhang.

Alternativ till militärt stöd måste också lyftas fram. Förstärkta civila resurser inom Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Kustbevakningen är i längden bättre lösningar än att låta militären ta över uppgifter som rätteligen hör hemma i den civila sfären.

Genom att stärka principen om åtskillnad mellan polis och militär, och samtidigt införa tydliga lagar, kontrollmekanismer och rapporteringskrav, säkerställs att Sverige även framöver värnar rättsstatens integritet, demokratins grunder och medborgarnas förtroende.

Joakim Sandell (S)

Niklas Karlsson (S)

Ola Möller (S)

Marianne Fundahn (S)

Anna Wallentheim (S)

Ewa Pihl Krabbe (S)

Agneta Nilsson (S)

Morgan Johansson (S)

Adrian Magnusson (S)

Per-Arne Håkansson (S)